

MA'NAVIYATNI SHAKLLANTIRISHDA KITOBXONLIK MADANIYATINING O'RNI

Yusupov Alijon Tag'ayev

Toshkent viloyati 3-sonli texnikum direktori.

e-mail: alijon@uz +99894408-70-04

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20399329>

Annotatsiya. Mazkur maqolada ma'naviyatni shakllantirishda kitobxonlik madaniyatining o'rni, uning yoshlar tafakkuri, dunyoqarashi va axloqiy kamolotiga ta'siri yoritilgan. Kitob mutolaasi orqali shaxsning intellektual salohiyati, ma'naviy barkamolligi va mustaqil fikrlash qobiliyati rivojlanishi tahlil qilingan. Shuningdek, yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishning samarali usullari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: ma'naviyat, kitobxonlik, mutolaa, yoshlar tarbiyasi, ma'rifat, tafakkur.

Аннотация. В статье освещается роль культуры чтения в формировании духовности личности, её влияние на мышление, мировоззрение и нравственное развитие молодёжи. Анализируется значение чтения книг в развитии интеллектуального потенциала, духовной зрелости и самостоятельного мышления. Также рассматриваются эффективные методы развития культуры чтения среди молодёжи.

Ключевые слова: духовность, культура чтения, чтение, воспитание молодёжи, просвещение, мышление.

Abstract. This article examines the role of reading culture in the formation of spirituality and its influence on the intellectual, moral and worldview development of young people. The study analyzes how reading contributes to intellectual potential, spiritual maturity and independent thinking. Effective methods for promoting reading culture among youth are also discussed.

Keywords: spirituality, reading culture, youth education, enlightenment, thinking, intellectual development.

Kirish

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitish, ularda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ma'naviyat insonning ichki olamini, axloqiy mezonlarini, tafakkurini va hayotiy pozitsiyasini belgilovchi muhim omildir. Shu jihatdan kitobxonlik madaniyati ma'naviyatni shakllantirishning asosiy vositalaridan biri sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Kitob inson tafakkurini charxlaydi, dunyoqarashini kengaytiradi, unda ezgulik, vatanparvarlik, insonparvarlik kabi yuksak fazilatlarini shakllantiradi. Ayniqsa, yosh avlodni ma'naviy barkamol qilib tarbiyalashda kitob mutolaasining o'rni beqiyosdir.

Asosiy qism

Kitobxonlik madaniyati va uning mohiyati

Kitobxonlik madaniyati – bu shaxsning kitobga bo'lgan qiziqishi, mutolaa qilish odati, o'qilgan asarlarni tahlil qilish va ulardan xulosa chiqarish ko'nikmalarining yig'indisidir.

Kitobxonlik madaniyati insonning nafaqat bilim darajasini oshiradi, balki uning ma'naviy olamini boyitadi.

Buyuk mutafakkirlar kitobni insoniyat taraqqiyotining eng muhim vositasi deb baholaganlar. Xususan, Abu Nasr Forobiy, Alisher Navoiy, Abdulla Avloniy asarlarida ilm-ma'rifat va mutolaaning inson kamolotidagi ahamiyati alohida ta'kidlangan.

Kitobxonlikning ma'naviyat shakllanishiga ta'siri

Kitob mutolaasi quyidagi jihatlar orqali ma'naviyatni shakllantiradi:

1. Tafakkurni rivojlantiradi.

Kitob o'qigan insonning fikrlash doirasi kengayadi, tahliliy mushohada qilish qobiliyati shakllanadi.

2. Axloqiy fazilatlarni tarbiyalaydi.

Badiiy va ilmiy adabiyotlar insonda halollik, adolat, sabr-toqat, vatanparvarlik kabi fazilatlarni shakllantiradi.

3. Nutq madaniyatini oshiradi.

Muntazam mutolaa insonning so'z boyligini kengaytiradi, fikrini ravon ifodalashga yordam beradi.

4. Mustaqil fikrlashni rivojlantiradi.

Kitobxon inson turli g'oyalarga tanqidiy yondashishni o'rganadi.

Yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish yo'llari

Bugungi kunda yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini oshirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish muhim:

- ta'lim muassasalarida kitobxonlik tanlovlarini tashkil etish;
- elektron kutubxonalar imkoniyatlarini kengaytirish;
- oilada mutolaa muhitini yaratish;
- zamonaviy va qiziqarli adabiyotlar bilan ta'minlash;
- kitobxonlikka oid targ'ibot ishlarini kuchaytirish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, kitobxonlik madaniyati ma'naviyatni shakllantirishning eng samarali vositalaridan biridir. Kitob insonni komillikka yetaklaydi, uning tafakkurini boyitadi, axloqiy fazilatlarni mustahkamlaydi. Shuning uchun yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, mutolaa muhitini yaratish va kitobga bo'lgan qiziqishni oshirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O'zbekiston strategiyasi.* – Toshkent, 2021.
3. Avloniy A. *Turkiy guliston yoxud axloq.* – Toshkent.
4. Navoiy A. *Mahbub ul-qulub.*
5. Forobiy A.N. *Fozil odamlar shahri.*
6. To'xtaboyev H. *Kitob va ma'naviyat.*
7. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
8. Ma'naviyat asoslari bo'yicha o'quv qo'llanmalar.